

Miként lehetne Máramarosban a nagykiterjedésű kincstári és magán erdőuradalmak jövedelmét fokozni?

Az Országos Erdészeti-Egyesület f. é. közgyűlésén előadta: Bikkal Nándor, erdőigazgató.

(Folytatás és vége.)

6. Az eladási viszonyok.

Az erdőtermények értékesítése és az eladás lényege s mennyisége szerint a következő:

Első helyen áll a 90 ezer köbméter fűrészáru, melyet Groedel testvérek vesznek meg.

A bustyaházai fűrészáru a belföldi keresletre vár.

Fenyő épületfa árjegyzék szerint adatik el a bocskói, bustyaházai és tiszta-ujlaki rakpartokon, ezenkívül az egyes erdőgondnokságokban a rakhelyeken és az erdőben tövön.

A szálfá tutajokban, mint félteher, zsindely és dranicza szállíttatik szintén eladásra.

Szigenen és Huszton a kincstárnak állandó tűzifa raktára van ölenkinti árusításra.

7. Az erdőpusztítások.

A pusztítások és károk melyek az erdőt általában érik, részint elemiek, részint az emberek gondatlanságából és nyereszkedési vágyának kielégítéséből erednek.

Az elemi károk csak évtizedek alatt fordulnak elő egyszer, de akkor annál érzékenyebben sujtják különösen a fenyveseket.

Igy letört és ledöntött a szélvihar 1868. év végén főleg a kincstári területen több ezer holdra terjedő erdőségeket, és pusztított újból 1880-ban a mokrai és tiscsorai pagonyokban.

Erdőégések ki nem oltott pásztortüzekből és az irtások terjesztése végett szándékosan gerjesztett tüzekből gyakran támadnak.

Az emberek által nyereszkedési vágyból szándékosan elkövetett károsítások legtöbbszörre erdőtermények elidegenítéséből állanak.

Ily károk Máramarosban igen gyakoriak és nagy számban fordulnak elő.

Ezen előrebocsátottak után tisztán kivehető, hogy rendszeres erdőgazdaság a megyében csakis a kincstár és a kincstárral határos színevéri uradalomban othonos, de ennek nyomát tovább sem a magán, sem pedig a községi, de legkevesbé a közbirtokossági erdőségekben lehet feltalálni, és miután ezen utóbbi osztályba sorozott erdőségek nemcsak minden szakértelem és képzettség mellőzésével, de minden gazdasági üzemterv nélkül kezeltetnek és használtatnak ki, időszerűnek tartanám hogy ha ezen erdők értéke és a jövedelmek szaporítása tekintetéből mielőbb mindazon intézkedések megtétetnének, amelyek a kellő javulást e részben előidézni és biztosítani képesek volnának.

Ezek felemlítése után első sorban is a máramarosi közbirtokossági és községi erdőségek miképeni kihasználásával és értékesítésével kívánok foglalkozni és azon intézkedéseket és eszközöket óhajtom felemlíteni, melyek alkalmazása mellett ezen erdőségeknek a végpusztulástól való megmentését és egyúttal az erdőérték és a jövedelem szaporítását elérni gondolom.

A közbirtokossági erdőségek ugyanis e megyében, mint ez már fent kimutatva is lett, 349.800 holdnyi területet foglalnak el, és körülbelül $\frac{2}{3}$ -ad részben bükkesekből állanak. Majdnem $\frac{1}{3}$ -ad részét ez erdőségnek a fenyvesek képezik, melyek a lehetőség legszélsőbb határáig lettek már eddig is kihasználva és csak még néhány év kellett ahhoz, hogy a vágható fenyves erdőségekben minden használat és faértékesítés véglegesen megszűnjék.

Ezen erdőségek, — melyek ugyanis főleg az Iza-, Borsa és a Vissó-Wasser völgyekben terülnek el, — számtalan évek óta könnyelműen pusztíttatnak. Nem tud itt az erdész feltalálni sem rendszert a kihasználásra nézve, sem pedig az amugyis gyéren mutatkozó fenyves erdők fentartása iránti jó indulatot.

Ezen erdőségekre nézve a kihasználási rendszer egyszerűen abban áll, hogy vágj ott, a hol találsz.

Ezek azonban oly szomorú jelenségek, melyeken az erdőtörvény legszigorubb alkalmazása csak évek lefolyásával fog segíteni, és hogy a szóban levő közbirtokossági erdőség évtizedek óta, ily tervnélküli gazdaság mellett tönkre nem jutott, csak annak lehet tulajdonítani, hogy $\frac{2}{3}$ -da ennek az erdőségnek majdnem értéktelen bükkesekből áll.

Mind ehez járul még a határtalan erdőlegeltetés és az erdőkbeni kiméletlen kihágások és mindennemű pusztítás, mely utóbbi, — sajnálattal legyen ugyan felemlítve, de azért nagyon is igaz, — még a havasi köpenyt és magát a véderdőket sem kiméli meg.

Hasonlóképen állunk azon erdőségekkel szemben, a melyek birtokelkülönítés és szabályozás folytán már is a községeknek jutottak.

Ezek ugyan a közigazgatás foruma alatt állanak, de nem tudok egyetlenegy esetet felemlíteni, hol szakavatott ember alkalmazása mellett tervszerű gazdaság vitetnék.

Ily mélyen beható és nagyban elterjedt kórállapot ugyan nehezen gyógyítható, de mindamellett meg vagyok győződve, hogy a jó akarat és az erdőtörvény szigorú alkalmazása gyökeresen orvosolni fogják a bajt és ezen meggyőződésemben élve egyedül csak azt kívánom, hogy maradjon meg Máramarosmegye tekintetes közigazgatási bizottságában azon kitarítás, a mely az ily életbe vágó ügy tisztázásához és ren-

dezéséhez szükségeltetik, s részemről bizton állítom, hogy ez uton meggyénknek és kedves hazánknek egy nagy kincse fog megmentetni.

Ezen szomorú kórjelek felemlítése után áttérek a valódi feladat fejtegetésére: hogy vajjon miként lehetne Máramarosban a nagy kiterjedésű kincstári és egyéb erdőuradalmak jövedelmét fokozni.

Hogy a szóban levő erdőségek jövedelmét fokozni lehessen, mindenek előtt szükségesnek tartom, hogy az erdők értéke növeltessék és mindazon intézkedések megtéessenek, melyek az erdők további pusztítását megakadályozzák.

E részben nemcsak hasznos, de igen üdvösnek tartanám, ha nagytekintélyű „Országos Erdészeti Egyesületünk“ a nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. miniszteriumnál kieszközölni méltóztatnék:

1-szor is, miszerint Máramarosmegye összes erdőségeire mihamarább elrendeltetnék, hogy ezekben a havas köpeny és minden véderdő további késedelem nélkül kijelöltessék, azon czélból, hogy ezek a törvényszabta legszigorubb felügyelet alá vétethessenek;

2-szor, hogy a közbirtokossági és községi erdőkre nézve a gazdasági üzemtervek mielőbb bemutattassanak a magas földmivelési miniszteriumnak, addig azonban, míg ez bekövetkezend, azok kivétel nélkül tilalom alá helyeztessenek, és hogy

3-szor, a községek nemkülönben, a közbirtokosságok kötelezendők volnának arra, hogy egy bizonyos, lehetőleg rövid határidő lefolyása alatt a szükséges erdőőri és tisztii személyzetet alkalmazzák.

Az elpusztított kopár területek tervszerű beerdősítése czéljából továbbá elrendelendőnek tartanám, hogy az erdőfelügyelők által első sorban is mindazon területek jelöltessenek ki és az illető birtokos költségén mérettessenek fel, a melyek a

szóban levő elpusztított területek osztályzatába esnek, és a mennyiben azok a községek vagy pedig a közbirtokosságok erdőterületén belül fekszenek, ezek által, azok költségén és az erdőtörvényben megszabott határos időn belül beerdősítendők volnának.

Igen fontosnak tartom végre azon körülmény felemlítését, hogy a havasi legelők meggyeszerzte nagy kiterjedésben területnek el, és hogy azok birtokosai az azok alatt elterülő erdőövezeteket kiméletlenül pusztítják; ennek meggátlása tekintetéből kérdéses havasok tehát az illető birtokosok költségén mihamarább felmérendők és a határvonalak szabatosan megjelölendők volnának, és az ezek alatt elnyuló mindazon kopár területek, melyeken hegyomlások, hó- vagy kőgörgöttegek megakadályozása végett a talaj megkötése közgazdászati szempontból szükséges, azonnal beerdősítendők és ezentul az erdőtörvény 2-ik szakasza értelmében mint véderdők kezelendők volnának.

A 2-ik pont alatt érintett üzemterv megállapítása alkalmával egyszersmind főgond fordítandó volna arra, hogy mely uton és módon növeltessék az erdőknek az értéke és egyuttal mely intézkedések által emeltessék az erdők jövedelme.

Ezen intentiók elérése szempontjából van szerencsém a következőket indítványozni:

a) Mindazon erdőterületek, melyek a talaj jóságánál, valamint előnyös fekvésüknél fogva mezőgazdasági célokra felhasználhatók volnának, mielőbb kiirtandók és a mezőgazdaságnak átadandók lennének.

b) A lomberdők felujtása általában magfák hagyása által eszközöltetik. Máramarosmegye több helyén már 1872. év óta mezőgazdasági kapamivelés után a harmadik év őszen tölgyekkel vegyített gabonával vetik be.

Mindazon esetekben tehát a hol a termési viszonyok és az erdők előnyös fekvése ezt megengedi, ezen mellékhasználat és beerdősítési módra különös figyelem lenne fordítandó.

c) Magasabb fekvésű bükkerdőségek felújításánál az értékes fenyvesek szaporítása leendő szem előtt tartandó.

d) Mindenütt, a hol csak lehetséges, az erdőlegelő kihasználását marhatenyésztési szempontból igen kívánatosnak tartom.

e) Főfigyelmet érdemel továbbá a bükkfatermények értékesítése.

E cél elérése tekintetéből az itteni vidék és helyi viszonyok ösmerete, a kereskedelem, közlekedés és ipar szükségletei irányadók maradnak és főszóly fektetendő volna szerintem azon körülményre, hogy a helyi viszonyok alapos tekintetbe vételével, mely fafogyasztó gyárak és iparvállalatok meghonosítására lenne tulajdonképen szükség.

A tűzi és szénfa fogyasztását általában különféle uton és módon lehetne szerintem eszközölni, de főleg és nagyban az által, hogyha országos vasutaink a kezelés és üzem különböző ágazataiban a szükséges és mostanáig alkalmazásban levő tömördek idegen kőszén bevásárlása és használata helyett, a bükk tűzi és szénfát venné alkalmazásba, ha továbbá állami és vállalatok útján tűzi és szénfát nagyban fogyasztó különféle gyárak (üveg-, szóda-, vas-, papir-, butor-, téglagyárak) és más művek honosittatnának meg, magától értetvén, miszerint a tűzi és szénfa kihasználása után netán visszamaradó szebb növésű és azért értékesebb fa épületi fának, a szerszámfának alkalmas része pedig különféle iparczikkekre és fagyártmányokra fordítandó illetőleg felhasználható lenne.

Ezen iparczikkek között felemlitendőeknek tartom a só-, olaj- és petroleum-hordókat.

Ezek mostanáig a legértékesebb fenyő- és tölgyfából készülnek, miglen a bükkfa, mely e célra tökéletesen alkalmas,

mindeddig mint fel nem használható fa, rendesen csakis a rothadásnak esett áldozatul.

Bükkfából továbbá a vasutak különféle igényeit (például vasuti talpakban, továbbá épületi fában főleg a vízi építkezésekhez), ezenkívül pedig még a mindennapi élet különböző szükségleteit elégíthetjük ki, és nem szenved kétséget, hogy keréktalpakat, tárgoneczákat, bútorfát, parketteket stb. a vasuti közlekedés nagybani kiterjesztése és felhasználhatósága mellett, most már távolabb vidékekre akadály nélkül lehetne szállítani. Különös figyelmet érdemel a vasuti talpfák előállítása Máramarosban, a hol azok sóvízzel impregnálva oly tartósakká tétethetnek, hogy bármikor a tölgyfából készült talpakkal a versenyt megállhatnák.

Bükköseink jövedelmezőkké tételére nagyon ajánlható még a gazdasági szerszámokat készítő munkások megtelepítése és a benszülőttek ilyenek általi betanittatása.

A kérdésben felvett erdők kihasználására különben nagy horderővel birna még a jelenlegi vasuti szállítási díjak mérseklése.

Végre magától értetik, miszerint a bükkfával egyidejűleg az ezen állabokban szórványosan előforduló juhar-, köris- és szilfa is ki volna használandó és a célnak megfelelőleg értékesítendő.

Az imént általánosságban érintett bármely vállalat meghonosítása legtöbb esetben azonban csakis az állam részéről bizonyos kedvezménybeni részesítés, sőt egyes esetekben nyújtandó segélyezés mellett fog lehetővé tétetni.

f) Igen sokat várhatunk a fenyvesekben az áterdölések pontos és mennél továbbra kiterjedő foganatosításától, mert ez uton egyrészt az erdőjövedelem szaporíttatni, másrészt pedig az erdők értéke tetemesen emeltetni fog.

g) Az összes erdők, de főleg a bükkerdők kihasználására és ennek következtében az utóbbiak értékesítésére nézve igen kedvező eredményt lehetne szerintem elérni továbbá a bükk-tüzifának usztatása által, mert mindaddig, míg a szóban levő rengeteg erdőségekből a bükkfa csak tengelyen szállítatik, nincsen kilátás arra, hogy ez egyáltalában nagyobb mennyiségben hasznosítható legyen. Főtörekvésünk legyen tehát elérni azt, hogy a tűzifának vasutig leendő szállítási költségei egyrészt a minimumra szoríttassanak, másrészt pedig hogy az erdőbirtokosoknak a vasuton való tovább szállíttatásra, a szükséges árkedvezmény nyujtassék. Az első cél tehát el volna érhető a bükk-tüzifának usztatása által, de hogy ez előnnyel létesíthető legyen, mindenekelőtt szükséges, hogy a Tisza folyón át, e célnak megfelelő, szilárd alapra fektetett gereb épüljön ki, melynek mielőbbi kiépítésére és az ebbeli költségek fedezésére aránylag a kitermelendő bükk tűzifa és egyéb usztatandó famennyiséghez képest, az összes erdőbirtokosok hozzájárulásukkal hivatva lennének. De hogy a kérdéses gerebnek kiépítése több oldalú és nagymérvű haszonnal van egybekötve, még abból is kitűnik, hogy a fenyvesek legerősebb fája is tudniillik az ászok rönköfa különbékek, nem a költséges tutajozás, de rönkökre felfűrészelve, usztatás útján lenne lehozható.

Eltekintve mindezen előnyöktől, és tekintetbe véve, miszerint jelenleg a fő Tiszán csakis a tutajozás gyakoroltatik, tudomásunk szerint marad a vágásokban sok oly lágyfa vissza, a mely máskülönben még haszonnal értékesíthető volna, mint például a csucsvégek a papirgyártáshoz, továbbá a visszamaradó és selejtesebb fa a fűrészgyártáshoz stb.

Hogy azonban a máramarosmegyei erdők jövedelme még inkább fokozva és biztosítva legyen, szükségét találnám, — a mint ezt különben már fent említém is, — hogy a vasuti szállítási árkedvezmény kieszközlése tekintetéből a nagy

tekintélyű „Országos Erdészeti Egyesület“ kegyes támogatásával ez ügyet is pártolni méltóztatnék.

Az usztatás végre szemben a tutajozással még azon nagy előnnyel birna, hogy aránylag rövid idő alatt s csekély munkaerő mellett sok fa leusztatható, ezáltal azonban ismét tetemes munkaerő, mely utóbbi mindinkább nagyobb áldozatokat követel, előnnyel megtakaríttatnék.

h) Vannak továbbá e szép megye határán belől meglehetősen számban oly faüzérek is, melyek falopásból élnek, erre pedig az illetőknek elég gyakran nyílik alkalom, melyet is ők minden egyes esetben a legnagyobb raffinirozottsággal felhasználnak. Tudvalevő ugyanis, hogy Máramarosmegyében az esőzések, felhőszakadások és ennek következtében az árvizek is igen gyakoriak, és hogy ezek ilyenkor nagy rombolásokat okoznak. Ily esetekből kifolyólag szoktak ezután az efféle elemi csapásokat, imént említett ingyen élők, maguk előnyére felhasználni azáltal, hogy faüzéreknek csapnak fel és a lopott fával kereskedést üznek. De vannak elég gyakran oly esetek is, hogy nehezen esvén az illetőknek az árvizeket bevárni, a sötét éjeket felhasználva, felkeresik a rakpartokat és onnan viszik éjtájban a már is befurt és tutajozásra előkészített szál- és rönköfákat és kimutatható, hogy az efféle lopásokból származó kár évenként sok ezer és ezer forintra rug. Ezen lopásokat megakadályozandó, azt vélném, hogy a Tiszán át, például Huszt felett, oly helyen, a hol a víznek alig látszó esése van, egy zárvonat állíttatnék fel, mely arra szolgálna, hogy minden egyes tutaj megvizsgáltatnék, vajjon kiállítására nézve bir-e mindazon kellékekkel, a melyek a fatutajozásra nézve előírvák.

Sorakozzunk tehát tisztelt erdőbirtokosok és eszközöljük ki a magas miniszteriumnál a most érintett zárvonat felállítására a magas engedélyt.

i) Végre felemlitendőnek tartom, miszerint a magas kincstári uradalom területén Máramarosban a tutajozás és usztatás lehetővé tétele szempontjából 24 vizgát épült és a lehetőség határán belül minden elköveztetik, hogy azok a víz bocsátása és annak lefolyására való tekintettel, szoros összhangzásban maradjanak, mely célból minden gátör rendelkezésére a lehető legjobb szerkezetű fali vagy zsebórák bocsátatnak használatba.

Igen sajnós azonban, hogy ezen 10 erdőgondnokság kerületében szétosztott és 24 vizgátnál alkalmazásban levő órákat sohasem lehet akkép pontosan összeegyeztetni, hogy azok mind, az időt kellően jeleznék, de még sokkal nehezebb, hogy az összes gátörök mindenkor, de különösen éji órákban ébren legyenek, s ennek következtében a vizgátak nyitása kellő időre nem történvén, ezáltal a tutajozásnak rendesen oly akadályok gördítettnek az útjába, hogy ennek folytán nemcsak számtalan elzárásokkal és elszerencsétlenülésekkel van dolgunk, de legtöbb esetben a pénzbeli károkon kívül a tutajosokat nemcsak gyakori nehéz sérülések érik, de sőt a vízbefulások is napirenden vannak.

De mindettől eltekintve, a tutajozás minden egyes elzárás alkalmából 1—3 hétig is szünetel és a faanyagot sok esetben éppen akkor nem lehet eladni, a midőn az leginkább keresztes. Ezen felsorolt eshetőségek között azonban a legnagyobb károk és áldozatok árvizek beálltával fenyegetnek és bár hányszor meglepnek azok bennünket, nincs eshetőség az elhárítás vagy menekülésre. Magától értetik, hogy mennél gyakoriabbak ezen csapások, annál inkább elidegenítik azok a munkásokat a tutajozástól és drágítják a napi, valamint a tutajozási béreket.

Mindezen bajokon segitendő, elodázhatlannak tartom, miszerint a főbb állomásokról mint Rahó, Körösmező stb. az

egyes gáta-hoz távbeszélő vagy a cél-nak megfelelő táv-író hálózat vezet-tessék, mi ha megtörténend, bizton elvár-hatni, hogy mindezen imént ecsetelt akadályokon, károkon és szerencsétlenségeken csakhamar tulesünk, a mint ez a szom-szédos színevéri uradalomban már is évek előtt megtörtént, s mely czélből a kincstári uradalom kerületében is jelenleg az erre vonatkozó kísérletek már folyamatban vannak.

A lúczfenyő (*Abies excelsa* D. C.) két változata.

Közli: Lavottha Albert, árvai urad. erdőtiszt.

Ezen czim alatt az „Erdészeti Lapok“ f. é. júliusi füze-tében a „Különfélék“ között megjelent közlemény önkénytelenül eszembe juttatja a Columbus tojásáról ismert adomát. Midőn Columbus az általa felvetett kérdést: hogy lehet a tojást úgy felállítani, hogy fel ne düljön, akkép oldotta meg, hogy a tojást az asztalhoz ütötte, az behorpadt és — fel nem dőlt; mire a jelenlevő társaság azon nyilatkozatban tört ki: hisz ezt én is tudtam!

Azt vélném, hogy mi is úgy vagyunk ama kérdéssel „érdekes volna lúczfenyőinket megfigyelni, vajjon ezen két változat nálunk nem fordul elő? Nem hiszem, hogy volna hazánk bérczeinek lúcz- és általában fenyvesei között lakó egy erdészünk is, ki a lúczfenyő ezen változatait, mely leg-feltünőbbben a tobzok színeinél nyilatkozik, nem ismerné.

Azonban sokakat ezen meggyőződés, hogy azt már ugyis mindenki tudja, s így közlése felesleges, másokat pedig a sajtótól való irtózás — mely szaktársainknál igen mély gyö-keret vert — tartóztatta vissza ismereteiket szaklapunk útján a kritika bonczkése alá bocsátani. Pedig szépen fejlődő iro-dalmunkra nézve mennyi becses kincshalmaz vész így el,

melyet a külföldtől nyert erdészeti ismereteink teljesen nem bírnak pótolni, miután a mi viszonyaink speciálisak, melyekre általános chablonokat octorýálni nemcsak hogy nem czélszerű, hanem veszélyes is.

Csak hálások lehetünk tehát, midőn az „Erdészeti Lapok“ ezen direct felszólítása jogosultságot ad és alkalmat szolgáltat arra, hogy fentebb említett tartózkodásból kilépve, ide vágó észrevételeinket közrebocsáthassuk.

Beckmann és Huberen kívül egészen a legújabb időkig nem igen találkozzunk erdészeti íróval, ki a lúczfenyő ezen két variációját figyelemre méltatta volna; akár az erdészeti növénytant vizsgáljuk, akár pedig az erdőtenyésztésre vonatkozó műveket (Cotta, Pfeil, Illés etc.) lapozzuk is keresztül. Maga Dr. Gayer Károly, ki igen terjedelmes erdőtenyésztési művében „Der Wald“-ban rendkívüli figyelmet fordít az állabanyagra „Specielle Betrachtung des Bestandsmaterials“ czim alatt, a lúczfenyőről írva ezen különbséget föl nem említi. Hazslinszky Frigyes kitűnő botanikusunk, ki Felső-Magyarország virányát eddig a legkimerítőbben tárgyalta, fás növényeinknél egyszerűen megelégszik a nemek és fajok felemlítésével, de részletekbe nem bocsátkozik. Dr. Willkomm „Forstliche Flora von Deutschland und Oesterreich“ czimű igen érdekes művében a lúcz több válfaja sorában nevezetes varietásnak mondja a chlorocarpát. Így szintén fel van említve mind a két var. Rossmässler „der Wald“-jában; ezen közlés valószínűleg Willkomm tollából ered, ki a „Wald“-ot átnézve s jegyzeteivel ellátva, új kiadások alá rendezte.

Újabb időben Purkyné weisswasseri erdőiskolai tanár foglalkozott behatóbban a lúczfenyőnek előforduló válfajaival s tekintve a tobzok színét, állandó varietásnak tünteti elő az *Abies excelsa* D. C. var. *erythrocarpa*- és *Ab. excelsa* D. C. var. *chlorocarpát*. Miután éppen állandó válfajnak veszi fel,

kell, hogy bizonyos szerveken állandó eltéréseket is tapasztalt legyen, s ezek a mult füzetben felhozottakon kívül még a him- és nőviratokban, s nemcsak a magszárnyak nagysága, illetőleg külső alakja, hanem a toboz orsóján való elhelyezésén és a csavarmenetek arányában is mutatkoznak. E mellett a var. *chlorocarpa* toboza jóval karcsubb, hosszabb, rendesen igen hosszú *S* alakban kanyarult, s magszárnyai teljes érettségük mellett légszáraz állapotban sem veszik fel azon sajátságos fakult bibor színt, mely az *erythrocarpa*-éinak sajátsága, hanem sárgás zöldek maradnak.

A lúczyfenyő ezen két válfájának előfordulása nálunk (Árva m.) általános. Bár merre is vitt utam Felső-Magyarország lúczyerdeiben, a veres tobzu és zöld tobzu varietásra lépten-nyomon ráakadtam; még pedig túlnyomó számban a veres tobzu jelentkezik, s talán az erdőtenyésztők szerencséjére, mert azt tapasztaltam, hogy a keresztesörök (*loxia curvirostra* L.) és a harkályok majd kizárólag csak a veres tobzu egyedeken üzik pusztításaikat, míg a zöld tobzut bántatlanul hagyják, valószínűleg azért, mert a vörös tobzuak magja a jobb, s a zöldek tobzában pedig több a léha, mire talán ennek ritkább előjövételéből is lehetne következtetni. Vagy pedig azért keresik-e fel inkább az említett tobozrontók az *erythrocarpát*, mert korábban érik a *chlorocarpánál*?

A mi e tobzok elhelyezését illeti, feltűnt, hogy a vörösnél a tobzok még az alsó ágakon is fordulnak elő, míg a zöldek tobzai inkább csak a koronára szorítkoznak.

Mellesleg felemlitem, hogy erdőbe járó köznépünk, mely különben a természet jelenségei iránt meglehetősen vak, s növényeink feltünőbb színű virágzatait általában csak „valami kvjetok“-virágnak nevezi, s feltűnő szépnek kell annak lennie, ha epitheton ornanskép hozzá teszi, hogy az „fiálka“ — ibolya, ilyen különbséget tesz a lúcz eme két alakja között, még

pedig a vörös tobzut him-, a zöld tobzut pedig nőlúcznak nevezvén el.

Külső habitusokban a két válfajt nagyjából megkülönböztetni alig lehet.

Ellenben már külsőleg is tetemes eltéréseket mutat nálunk még két előforduló alakja a lúcznak. Az egyik az, mely *Ab. excelsa* D. C. var. *carpathica* név alatt ismeretes s egyedül kárpátjainkban jön elő, ritkábban az előbbieknél, kivált magas fekvésben oly termő helyeket keresvén fel, mely a lúcz igényeitől eltérőleg, száraz s napnak kitett. Ennek tűi hosszúak, sűrűn egymás mellett állók, alsó lapjukon az erős borda, a két fehér csik egészen a jegenyefenyőre vall, galyacskaí erősen széjjel állók, s általában bizonyos merevséget hord magán. Leginkább téres helyeken jövén elő, alakja igen széles alapu kup.

A más alak pedig az, melynek tűi aprók, igen hegyesek, tömény zöldek, ágai s kisebb galylyai vékonyabb növéseük, rendesen igen hosszúk s ezért szomoruan lecsüngők, mely utóbbi jelleg kivált a vénebb egyedek sajátja. A mi a termőhelyet illeti, abban nem válogatósak, s ép úgy kedvelik a napnak vagy meleg szeleknek kitett száraz talajt, mint a magasban fekvő nyirkos völgyeket, hol alig nyernek néhány eltévedt napsugarat, bús koronájuk az év legnagyobb részén át gomolygó ködbe levén boritva.

Hogy e két utolsó általam említett alak állandó válfaj-e, vagy csak esetleg alapul különböző fejlődése; mily más válfajok fordulnak még elé (itt a var. *viminális*, melynek néhány példányával a szomszédos *saybuschi* uradalom bir, nem található); mennyiben lehetne a kéreg színét (vörös és szürkés) hasonlóképp varietások különböző jeleinek felvenni; melyek az *organicus* és *technikai* különbségek; melyik volna végre az eredeti alak, melyből évszázadok folyama alatt a

többi válfaj keletkezett, mind ezek oly kérdések, melyek tanulmányozása egy magányos embernek, vagy pedig a mi szerény viszonyaink között élő szakférfinak terhes feladat, de melynek eldöntésére legelső sorban egy erdészeti kísérleti állomás volna hivatva.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1882. évi októberhó 5-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak: Tisza Lajos elnök ö. excja; Bedő Albert, első alelnök; Belházy Emil, Eleőd Jósza, Garlathy Kálmán, Hómann Bálint, Hoffmann Sándor, Máday Izidor, Rutska Tivadar, Wanke Sándor választmányi tagok és Horváth Sándor, egyesületi titkár.

I. A titkár az egyesületi pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület összes bevétele f. évi
 januárhó 1-étől mai napig 23.717 frt 55 kr,
 kiadása ugyanezen idő alatt 14.404 „ 47 „

jelenlegi pénztári készlet tehát . 9.313 frt 08 kr,
 mely összegből 4000 frt az első hazai takarékpénztárban,
 4800 frt az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárban és
 513 frt 08 kr az egyesület kézipénztárában van elhelyezve.

A kimutatott bevételekből 3867 frt 50 kr mult évi pénztári maradékot képez, 2625 frt rendes alaptőke fejében, 103 frt a „Wagner alapítvány“-ra, és 1646 frt 06 kr a „Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítvány“-ra lett befizetve.

Viszont a kiadásokból 8894 frt 99 kr az általános alaptőkéhez és 1142 frt 06 kr a „Magyar erdőtisztek és erdészeti